

Előfizetési ár:

Egész évre 3 frt.
Félévre 1 frt. 50 kr.
Hirdetések soronként 10 kr.
Mindennemű közlemények a szerkesztőhöz intézendők.

6-dik sz.

HARMADIK ÉVFOLYAM.

Megjelen minden hó 1-én.

Megrendelhető minden postahivatalnál és a szerkesztőségénél R.-Palotán vagy Budapesten az állatorvosi tanintézetben.

VETERINARIUS

állatgyógyászati, állategészségügyi, tenyésztési s állattartási szakközlöny.

Felelős szerkesztő és tulajdonos: **Nádaskay Béla**, tr; társszerkesztő: **dr. Varga Ferencz**, tr.

Tartalom : A méh csavarodásáról. Dr. Nádaskaytól. (Folytatás.) — Jegyzőkönyv. — Kisebb közlemények. — Különfélék.

Mindazon t. ez. szaktársakat, kik e közlönny a jövő félévben is megakarják tisztelni pártolásukkal, kérjük szives előfizetésüket (csak 1 frt 50 kr.) minél előbb megújítani, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen. Bátorkodunk egyszersmint azon t. előfizetőinknek, kik még a jelen számmal lejáró első félévre hátralékban vannak, e körülményt szives figyelmükbe hozni.

A kiadó-hivatal.

A méh csavarodásáról.

Dr. Nádaskaytól.

(Folytatás. L. a 4. és 5. számot.)

Ha valaki az e tárgyat illető előbbi közleményeket figyelemre méltatva, azoknak alapján egyenes következtetést von, ezen uton nem nagy fáradsággal, képes lesz a kórjelző képet szeme elé állítani. Az állatorvost többnyire egészen hasonló körülmények alapján keresik fel. A tehénnél az ellés ideje elhaladt s daczára a hajtó fájdalmaknak, melyek észlelhetők, a magzat nem születik meg.

Goubaux számos ily adatot közöl, melyek tájékozásúl érdekelhetnek. Így: *Maurin* észlelete : a tehénnek mintegy két hét előtt kellett volna ellenie; vemhessége végén kólikaszerű tüneteket mutatott s négy-öt nap óta fekszik. *Mazure* észlelete: a tehén mintegy 8 nap óta elérte a vemhességi határidő végét. *Ponchy* egyik eseténél az ellés ideje néhány nappal, másik eseténél mintegy két héttel haladt volt el. *Fabry* közli, hogy egy eseténél a tehén két héttel volt túl ellési idején, midőn az ellőfájdalmak felléptek, s az állat már tíz napon át szenvedett. *Bordonnat* közli, hogy egyik tehénnél, melyhez hivatott az ellési határidő 8—10 nappal haladt volt el s hat nap óta hiába erőltetik a szülőfájdalmak; másik esetnél 10 nappal mult el a határidő, s egy 3-ik esetnél az állat öt nap óta erőlködött volt. *Gaven* közli, hogy egy esetben az ellési határidőben, másikban az után 3 nappal, egy harmadikban 8 nappal utána hivatott. *Rossignol* 10 nappal látta túlhaladva

az ellés határidejét. A *Bouley* által észlelt esetenél két héttel haladt volt el az idő s a tünetek csak meghivatása előtti esttel léptek fel.

Goubaux ezen és saját észleletei alapján mondja, hogy az expulsiv fájdalmak igen valószínűleg a méh csavarodásának létre jötte után többé-kevésbé távolabb eső időszakban lépnek fel. Hogy az eredmény kétségen kívül közvetlen következménye volt az előidéző oknak; de a jelek

csak többé-kevésbé utána jelentkeznek s hívják fel a tulajdonos figyelmét. Ez irányban, — mondja ő, — nincsenek határozott tudósítások.

Ha visszaemlékezünk az okokra, melyek felhozatnak, hogy a csavarodást előidézhetik, már azokból ítélve állíthatjuk, miszerént a csavarodás a mint közvetlen az ellés előtt, akár a vemhesség tartama közben létrejöhet: a szerént állanak be a tünetek is épen az ellés határidejekor, avagy előbb vagy később utánna. Látni fogjuk a következőkben, melyik körülmény kedvezőbb a gyógyításra.

Épen kifejtett állításunkat megerősítve látjuk abban a mit *Franck* tr mond: „A méh csavarodás rendszeren közvetlen az ellés előtt, ritkább esetekben néhány héttel az előtt (tehénnél 33—40 hétben, kanczánál 35—48, juh-nál 19—22 hétben), sőt kérődzőknél a vemhesség első felében is kifejlődhetik. A kórjelek valamint következmények némileg különbözők; a szerént a mint a torsio hosszabb idővel az elles előtt, midőn még a méhnyak zárt, — vagy pedig midőn az már megnyílt, tehát az ellés előtt közvetlen jött létre.”

Goubaux általános és helyi tüneteket különböztet meg. Az általános tüneteket így adja elő :

„Kezdetben az állatok kólikaszerű tüneteket külsőnek; gyakrabban tipegnek s különösen hátsó lábaikkal; nyugtalanok, tekintetük bizonytalan; helyzetüket gyakran változtatják; lefekszenek, hogy csakhamar ismét felkeljenek. Az erőlködés, mely az állategyéniség szerént különböző erélyű, majd muló, majd gyakoribb, majdnem állandó, hosszabb-rövidebb idő óta észlelhető.

Ezen tüneteket az állatok tulajdonosai rendszeresen a közel ellés jeleinek tartják, azok néha több napon át is tarthatnak. Némelyek az ellési határidőre nézve csatlakozni véltek, mert a tünetek egészen elenyészvén, néhány nap múlva ismét megjelentek, de sokkal kevesebb hévvel.

Kezdetben s a szünetekben az állatok még esznek, de lassanként elvesztik étvágyukat s megszűnnek kérődni. Ámbár az állat ellésre látszik készülni, — *még sem megy el a magzatviz;* benyúlva kézzel a hüvelybe, abban nem lehet előhaladni. Az ellés tehát nem történhetik meg. Igen gyakran ezen körülményekhez hivatik az állatorvos. Tovább aztán a fájdalmak egy-két napig szünetelnek; a magzat mozgásai sem észlelhetők s a gondos vizsgálat azt engedi következtetni, hogy az elhalt már. Az anyaállat fekszik, csöndes; csak nagy nógatásra kel fel nehezen, mintha nem volna ereje. A szemek bágyadtak, beesettek; a nyákhártyák sajátságos színezetűek, szinte sárgásak; az orrtükrök száraz; érlökés kicsiny, szapora, elnyomott. A tőgyek gyakran túlteltek; belőlök a tej csepeg, mely ha kifejlik, majd jó, majd igen savós minőségű. A fartájon gyakran észrevehető azon változás, mely rendszeren a vemhesség végén szokott beállani. A külivarszervek duzzadtak néha, de többnyire nem mutatnak különös változást. *G.* az általános tünetek felsorolását avval zárja, hogy figyelembe véve a bőrnek, szarvagnak s füleknek gyakran egészen hideg voltukat, az összes tünetek szomorú kimenetelt jövendölnek.

A helyi tüneteket illetőleg legelső helyen *Boutrolle*-i idézi, ki állítólag első irt a méh csavarodásról; a ki azt mondja: Ha lehetséges a méhszájba két vagy három ujjat bevezetni, akkor a kéz és a kar is bevihető; *de, ha ellenkezőleg, alig lehet egy ujjat bevezetni, s a szájadék elfordult, ez jele annak, hogy a méh fel van fordúlva, azaz, hogy félcsavarodást tett s lehetetlen abba behatolni.*

Az előzmények s az általános tünetek, melyeket az orvos észlel, utalják őt felkeresni az ellesnek akadályúl szolgáló okokat s ez a hüvelybeli vizsgálatot teszi szükségessé. Az ehez kellőleg előkészített kéz s kar bevezetése a hüvely bejáratán rendszeren könnyű. Csak egyes különös esetekben nehezített az, mint pl. oly esetet *Maurin* észlelt, melyben a hüvely hátsó vége igen megvolt szűkülve. "Ez kivételes állapot. Rendszeren könnyű az, de különböző távolságig a méh szájához, sőt egészen ahhoz is; a szerént a milyen nemű a csavarodás, csak a méhen vagy a hüvelyen, különböző foka szerént előbbre vagy hátrább terjedő. — *Goubaux* több idevágó esetet közöl, melyek figyelemre méltatandók. Így a többi között *Fabry* észleltét, ki azt írja: „Miután a beteg állat kellőleg elhelyeztetett, bevezetém jól beolajozott karomat a hüvelybe, először a teli hughólyagot a medence bal oldal falzatához nyomulva találtam; a végbél sem foglalta el rendes helyét a középvonalban, hanem jobbra volt kitérve; kissé előbbre, a hüvely, hossza irányában s falzata egész vastagságában ránczokat képezett, melyek egy igen összeszorított pont mintegy nyak felé összetértek, ferdén balról jobbra irá-

nyúlva s inkább- és inkább szorítva. Ezen szorulatban, kissé oldalaslág egy kis menet nyilata található, mely egyenes irány helyett, jobbról balra, kigyózóan csavarodott s alig engedé az ujjat bevezetni. Egy szóval tehát: a hüvely csavarodását ösmertem fel. Minden kísérletem áthatolni ama kis járaton, hiába való volt; s minden erőlködés daczára, s az állatot minden nemű helyzetbe téve, melyet működésemre előnyösnek véltem, nem voltam képes azt csak legkevésbé is kitégítani." A bonczlelet kimutatta, hogy a bal méhszarv felül, a jobb alul volt, s a megnyitott medenczében látható volt körülbelül három ujjnyira a méhnyaktól, hogy a hüvely csatorna csavarva és fűzve mintegy fojtva van.

Gaven egy fél csavarodás esetét közölvén, azt mondja, hogy a hüvelyben hoszirányú redőt talált, mely enyhén jobbról balra át irányúit s a méhnyak felé csavarszerűen megszűkül s hogy ezen nyílásban még több, de kevésbé kifejezett redő volt észlelhető, melynek szükülete nem engedte két ujjának szabad bevitelét.

Bordonnat a következő tüneteket írja le: „Jól beolajozott karját könyökön felülíg könnyedén bevezetvén kötélszerű huzamot érezett, mely jobbról látszott kiindulni, megnyúlt csavarvonalban balról jobbra fordulván, csavarodott menetet hagyott, mely elég tág volt a kezét át bocsátani; ezen menet tölcseyszerően végződött, melynek fenekén alig leheté az ujjat 4—5 ctmnyire bevezetni. Egy kemény, hengeres test volt igen kivehetőleg érezhető, melynek átmérete 3—4 ctm., hossza 8 ctm. A méh szájadékát lehetetlen vala elérni. Bonczolat alkalmával a vagina kétszeres hüvelyk vastagságú, kötélhez hasonló állapotban volt látható s hossza a kéz szélességét meghaladta (12—15 ctm.). Visszahelyeztetvén a szervek eredeti helyzetükbe, kitünt, hogy a csavarodás balról jobbra irányuló volt.”

Mint különösséget jegyzi *Goubaux* azt, hogy a negyed csavarodás közösen illeti a vaginát és uterust, nem pedig különösen egyikét vagy másikat e szerveknek.

Lecocque (Bayeux-ben) gondosan jegyzé fel a következő tüneteket, melyeket a méh fél csavarodásánál észlelt: „A hüvelybe bevezetett kézzel a méhszájhoz érve, valami billentyűfélét találtam, mely a bejáratot élzárta s csak hosszas keresés után sikerült abba bejutni. A kinnyújtott ujjakkal körüljártam a billentyűnek vélt részletet és egy széles csatornába jutottam, mely csavarmeneteles volt; ezen át nem kis fáradsággal a méh ürébe jutottam, melyben eleven borjat találtam.”

Bouley H. a helyi tüneteket egyik észlelete szerént így írja le: A tehén fennálva tartatott. Bevezetvén az olajozott kar a hüvelybe, a méh nyakához jutott, melyet elzárva talált, s csavarodott töltsért érezett, melynek csavarodása jobbról balra s felülről lefelé irányuló volt. Megkísérlé azt két ujjával követni, de ez eljárás oly éles fájdalmakat keltett, hogy az állat eldőlt; ez történt másodsor is s ez okból tovább jobb oldalán fekvé hagyták azt; az állat ily helyzetében megújittatván a vizsgálat, — nem csekély fáradsággal követheté a méhnyak csavarodása

irányát, s félcsavarodást vélt észlelni, jobbról balra irányulva S idomban, melyet a bevezetett kéznek is követnie kellett, hogy az uterusba juthasson.

Lessonna G. közölt egy esetet, melyet *Boseo* észlelt s a melyről a bonczolás alkalmával meggyőződtek, hogy a méh balról jobbra volt csavarodva. Bosco a következő tüneteket észlelte: a méh száját kissé jobbra térve találta, s kis nehézség után mutató ujjával behatolván a méhnyakba, legyőzhetlennek látszó akadálylyal találkozott, mely agasztani kezdé; habozott valjon várjon-e vagy mesterségesen tágítsa-e a nyakat. De némi erőlködés után képes volt, ámbár nehezen, előbb egy, aztán két, három ujját végre egész kezét bevezetni. Két körülmény lepte meg; egyik az, hogy a méhnyak nyákhártyáját redőzve találta; másik pedig, hogy akadálylyal találkozott, mely elejénte legyőzhetlennek látszott, később pedig mégis engedett. Behatolva az uterus belsejébe, megállapíthatá, hogy a magzat hasfekvésben s élettelen volt.

Legrand észlelete: bevezetvén kezét a hüvelybe igen erős szegélyre talált, mit a nevezett szerv alsó falzata képezett; e szegély a vulva szélétől indult ki és a méhnyakig haladt; tovább vizsgálódva egy csavarodó menetet talált, mely balról jobbra irányult. Nehéz szülésre voltam elkészülve, melyet a méhnyak csavarodása okoz. A végbelen át tett vizsgálat megerősített véleményemben.

Ezen esetben a méhnek (mint a bonczolat folytán kitűnt) egy és fél csavarodása volt.

Mazure egy teljes csavarodás esetében, mely jobbról balra irányuló volt, s melyben a hüvely és méh részt vett következő tüneteket közöl: A kezét nem lehetséges a méhbe

bevezetni, teljes elzárulás van jelen, kétségkívül a csavarodás által okozva. Az elzárulás oly nemű vala, hogy alig lehete az ujj hegyét öt ctmnyire a csavarodásba bevezetni, s aztán oly ellenállásra talált, melyből kitűnt, hogy nagy távot kellene legyőzni, míg a méh ürbe jutna. A bevezetett ujjal felösmerhető volt a csavarodott szájadék s ez által meg lett állapítva a jelenlevő méhesavarodás.

Ezen közleményből nem vehető ki, valjon sikerült-e amaz akadályt legyőzni s illetőleg a kézzel a méhbe jutni. Sokkal világosabban írja le a tüneteket *Gaven* egyik esetéről; a következőket közölvén: A beolajozott kéz bevezetvén a hüvelybe, ennek feneké felé több lág, 1 dcm. h. duzzamot érez; mely duzzamok úgy látszik a hüvelyi nyákhártya redőinek erős oedemájából származnak, a nyak előtt mintegy felnyílt virágot képezve.

Sok fáradság után ellehetett jutni a méhnyakig, számos, csavarmenetelesen kanyarodó hárt Jaredők között; de sokkal nagyobb volt a nehézség, ezen szükületen áthatolni a kézzel, a melybe bajosan hatolhatott be az ujj. Mindamellettt sikerült, a menet szerént fordítva a kezét, a méhhez jutni. Ezen menet elég tág hézagot hagyott. Mintegy 15 ctmnyire távolabb még egy, az előbbihez hasonló szükület volt található, szintoly tág, mely a méhből látszott jönni. Ezen ponton nem volt oedema, s minden oda mutatott, hogy ez utóbbi újabb eredetű volt, míg az

első már egy par napos volt. Ez utóbbi nehézség is legyőzvetvén, a kéz bő ürbe jutott, melyet egy a két méhszarv közti

falzat által képezett közepetti rekesz két részre osztott; a magzat az erősen kitágult jobb szarvban volt kiképződve.

Mindezen esetek leírásában némi hiányt lehet tapasztalni, úgy hogy általuk még sem állítható fel a bajnak tiszta képe. Már pedig ezt ösmerni okvetlen szükséges. E tekintetben egészen tisztába jövünk, ha figyelembe vesszük a mit *Franck* tnr (szülészeti kézikönyvében) ír. Ugyanis:

„Az állatok mintegy az elléshez állanak, a fájdalmak és a hasprés működése fellépnek, a nélkül azonban, hogy vizhólyag jelennék meg, vagy pedig a magzat valamely része. A fájdalmak többnyire gyengék, a szünetek nagyok. Az állatok járása feszült; gyakran lefeküsznek s ismét csak felkelnek. A péra, mely közvetlen az ellés előtt duzzadt, vizenyős, ezen körülmények között redős s kissé, különösen a felső szöglet, a medenczébe visszahúzódott. Különben pedig az állat egészen rendesen viselkedik, étvágya van, a tőgye is megduzzad, arczkifejezése szabad. Ezen állapot egy söt két napon át tarthat; tovább tartva, a fájdalmak mindinkább gyengülnek sőt egészen megszűnnek, a szünetek hosszabbak lesznek. Majd azonban a méhlob tünetei állanak be. — Azon körülmény, hogy a fájdalmak daczára az ellés még sem megy végbe, indítják a tulajdonost, hogy segélyhez folyamodjék. A felhozott tünetekből nem lehet biztossággal uterus torsióra következtetni, de a legnagyobb valószínűséggel a méhnyak összenövése vagy csavarodás gyanítható.

Biztos felvilágosítást csak a hüvelyen át ejtett vizsgálat ad. — A hüvely bemeneten könnyen lehet bejutni, de minél közelebb érünk a méhnyakhoz, annál szűkebbé lesz a hüvely, s azon esetekben, ha a csavarodás igen csekély (negyed- és fél cs.) lehet egyáltalán még a méhnyakat elérni; ily esetekben némi ügyesség mellett, követve a jobb vagy a bal kézzel a csavarmenetet, lehetséges többnyire még a méhürbe is behatolni s a magzat részeit megfogni. Azon felette ritka esetekben, midőn a befűződés a széles szalagok által a méhtesten s a szarvaknak ahhoz legközelebb eső részein történt, a méhnyakon egy ujjal sőt az egész kézzel is meglehetősen könnyen áthatolni. Ily körülmények között gyakrabban a bornyú egy vagy két végtagja is be van a csavarodásba fűződve.

De azon esetekben, midőn egész söt kettős csavarodás van jelen, többnyire egészen lehetetlen az uterusba jutni. — Ehhez még egy feltűnő jelenség járul. Többnyire ugyanis már a hüvelybillentyűtől kiindulva redőket lehet észrevenni, melyek csavarszerűen kanyarodva vannak s a befűződést eszközlik. Ezen redőkanyarodások jobbra irányuló torsionál jobbra, — balra irányúit torsionál balra haladnak. Minél nagyobb fokú a csavarodás, annál erősebb a redőképződés és a befűződés. Csak ha a kézzel a csavarirányt követjük, lehet a hüvelyben némileg előrehatolni. Heveny esetekben a hüvelyfalzaton át a megfeszített széles szalag érezhető, s a lüktető méhüteg feltalálható.

A hüvelynek ezen csavarodása és befűződése képezi a

hajnak legjellegzőbb tünetét. Csak a legenyhébb esetekben lehetséges egy vagy több ujjal a méhnyakba hatolni s ilyenekben a vízhólyag is bekövetkezik s többnyire meg is reped. — Nagy fokú esetekben ez soha sem történik.

Ha a méh csavarodás, mondja tovább *Franck* tnr, nem egyenlített ki, a vízhólyagok megrepednek, s ezen állapot így tart néhány napig, akkor a magzat elhal, s kivált ha levegő fér hozzá rothadásba megy át; fertőzései méhlob áll be következményeivel s az állat rendszeren 6—14 nap alatt elhull. Némely esetekben, kivált midőn a méhbe a nyak szoros elzárulása folytán levegő illetőleg rothadás gerjesztő nem juthat, a magzat tehát nem megy át rothadásba, — az állapot tovább tart. Egyszerű méhlob fejlődik, mely heteken sőt hónapokon át húzódnak; de majd mindig az állat elhullásával végződik. Ily esetekben az állat elveszti étvágyát, mérsékelt láz lép fel, különböző szünetekkel gyenge kólikatünetek jelentkeznek, és meteorismus; lesóványodik az állat s hajlandók volnánk az állapotot intensiv emésztetlenségnek tekinteni, ha nem tudnók határozott okát.

Másképen áll a dolog, ha a méh csavarodás hosszabb idővel az ellés előtt jött létre. Ily körülmények között a csavarodás létre jöhet, a legcsekélyebb tünetek jelentkezése nélkül, s ily esetek könnyen észrevétlen maradhatnak. De itt is többnyire kólika tünetek lépnek fel s valószínűleg méh összhúzóadások is (fájdalmak), melyek azonban, miután gyakrabban erőlködés nélkül maradnak, nem vétetnek észre. Miután ily körülmények között nem gondolnak ellésre sőt inkább kólikát vagy emésztetlenséget hisznek, — a hüvelyen át történt vizsgálat elmarad. Csak a további fejlődés vezet aztán többnyire a helyes kórismére. Ily esetek teljes gyógyulásba mehetnek át s ilyen esetek azok, melyek legtöbbszörben sz. marhánál s juhnál az u. n. kőmagzatok képződésére van alkalom. A magzat a csavarodás következtében mindig elhal; de nem juthatván hozzá, a tökéletes elzárulás folytán, levegő, nem rothad, hanem összeszárad, mumiává lesz.

Ha azonban nem ily kedvező a kimenet, akkor, ha műlegesen nem lesz a bajon segítve, úgy mint a közvetlen az elles előtt támadó csavarodásnál is, idült méhlob áll be, mely végre halálban végződik.

(Vége következik.)

Jegyzőkönyv

a „magyarországi állatorvosi egyesület” bizottmányának 1880. május 26-án tartott üléséről.

Az ülésen résztvettek: Tormay B. tncs. elnök, dr. Zlamál tncs; dr. Szabó, dr. Thanhoffer, Szuppiny Ödön, Schwenszky Armin, Petrovics János, Kurtz Ferencz bizottmányi tagok, dr. Nádaskay, titkár s jegyző.

Elnök *Tormay* tncs. közli, hogy az alapszabályok visszaérkeztek ugyan a nmélt. ministeriumtól de azon utasítással, mely szerént azokba a következő pontok még felveendő, u. m.

1-ör. Az 1875. május 2-án 1508. eln. sz. a kelt belügyministeri szabályrendelet mellékletének IX. pontja;

2-or. A 13. §-ban emiített választott bíróságnak az 1868. LIV. t. cz. 9. §. III. fejezete értelmében kell alakulni s eljárnia;

3-or. Hogy az alapszabályok módosítása, az egyesület feloszlatása és vagyonának hova fordítása s külföldieknek taggá választása iránt hozandó határozatok foganatosítás előtt a kir. belügyministerium elé terjesztendők.

Az ezen pontokkal kiegészített alapszabályok az egyesület ideiglenes elnöke által aláirt 4 példányban a főváros közönsége utján ismét felterjesztendők.

Erre az alapszabályok 13. §-a következőképp módosítottatik:

Az eredeti szövegben „... bíróság által döntetik el” után következő végezete a pontnak elhagyatik s helyette ez tétetik: „megjegyeztetvén, hogy ezen bíróságnak az 1868. LIV. t. cz. 9. §-a értelmében kell alakulni s eljárnia.”

Továbbá az eredeti szövegben utolsó 15. §. után egy új cikk lett iktatva és pedig a 16. §. ily szöveggel:

„A 4. §. d. pontja s a 14. és 15. §§. értelmében hozott határozatok foganatosításuk előtt a nmlt. belügyministerium elé terjesztendők s ennek jóváhagyása kikérendő.”

Az így módosított alapszabályok újból való felterjesztésével az elnök megbizatik.

Ezután az elnök felhívására a titkár az eddig jelentkezett tagokról s a történt befizetésekről ad jelentést; a melyből kitünik, hogy eddig 103-an jelentkeztek tagul, kik közül 50-en befizették rendes tagsági díjait (4 frt.), egy alapító tag 10 frtot, egy r. tag 2 frtot s ketten felül fizettek a r. tagdíjon kívül 2 és C frtot.

Az eddig befolyt pénzek összege tehát 220 frt., melyből a 12 frtnyi kiadások levonása után 208 frt marad, a mely összeg a m. kir. zálogházba lett gyümölcsözően elhelyezve.

Ezek után az elnök Tormay ő ngys. megbizatni kéri magát, ha az alabszabályok a felsőbb jóváhagyással ellátva visszaérkeztek s az egyesületi működés megkezdethetik, — arra, hogy az egyesületi szakközeg tárgyában intézkedhessek, a tagdíjknak majd mielőbbi befizetését eszközölhesse s az egyesület vagyoni állapotának előmozdítására minden célirányos lépést megteheszen.

Mind erre készséggel megbizatik s bizalommal fel is kéretik az elnök, ki ezután az ülést befejezettnek nyilvánítja.

Budapest, 1880. május 29-án.

Tormay Béla
elnök.

jegyzette
Dr. Nádaskay Béla.

Kisebb közlemények.

Adatok az állatszemeszethez.

Blazekovic F. után.

Szerző a havi vakságot, melylyel a Glaucoma, bizonyos szakában hasonló, behatóan írja le. Felsorolván a

külsőleg észlelhető kórjeleket, a könyezést, a köthártya verességét, az átlátszó közegek gyenge felhőzetes zavarodását és a fényiszonyt, — ha ezen szakban ugymond, — a szemet szemtükörrel vizsgáljuk meg, azt fogjuk találni, hogy a szem fenekén az edényelágazódások ki vannak tárgulva s a visszeres szineződés kiváló. Az edényhártya helyenkint, mintegy emelkedettnek s duzzadtnak látszik, A sugárkoszorún helyenkint elszinesedés és edénybelövelltség észlelhető; többnyire a sugárszél is szenved; az iris és a szaruhártya mentes. A kárpit (tapetum) gyakran sötét vagy világosabb foltokkal fedve látszik, valószínűleg sejt-túlszaporodás folytán. Az üvegtest izzadmányos lerakodás következtében homályosodott.

Rövidebb vagy hosszabb tartamu szünet után a lobosodás tünetei újból fellépnek, kiterjedve a szaruhártyára, irisre, valamint az edényhártyára, a lencsére és üvegtestre is. Ezen heves lob következtében tetemes kiizzadmány jön létre, mely az ideg és érhártya közé rakodva, azok felválását okozza; hasonló izzadmányok a lencse- s az üvegtestbe is rakodván, azoknak pelyhes felhőzetes homályát idézik elő, mely a havi vakságra oly jellegzetes. Az iris szintén megtámadtatván, elszinesedik; kocsonyás, rostonyás izzadmányt termel, mely a mellső s hátsó szemcsarnokban lerakodván, az érhártya és sugártest izzadmányával együtt az irist előrenyomva ezt, valamint a lencsét helyéből kimozdítja; ezen szerveknek összenövésük is beállhat s azok elgenyedését, elfajulását okozza.

Gyakran a mellső szemcsarnokba geny lép, (Hypopyon) mi által a látászél s a lencsetok közti összenövés eszközöltetik; ennek folytán kapja az iris illetőleg a láta ama jellegző félrehuzódásokat, emelkedéseket (jelei a rostonyás Irido-kyklitisnek).

A szaruhártya az előhaladott havi vakságnál mindig láttat változásokat u. m. elejénte a felhám fellazulását, egyenetlenséget, s mélyebben látszó csikos homályosodásokat; ritkán genyed s szenved átfürödést. Körületén gyakran tisztán kifejezve látható a hajszáledénykoszorú, mely a szaru- s szivárvány hártyalobot jellegzi. Abban a világító lencse segítségével a hajszáledény recze s új képződésű edénykék igen szépen kivehetők.

A köthártya kisebb-nagyobb foku lobosodása mindig kísézője a havi vakságnak, a melynek magas fokainál mindennemű hályogok, keményedések, lágyulások, zsugorodások észlelhetők végeredménykép. A beteg szemgolyó kisebbedése folyton előhalad. A szemet környező zsírpárna is feltűnően megfog.

A havi vakság gyógyíthatlan. A szivárvány hártya metszés is hiába való.

Szerző még a társszemnek sympathicus megbetegedésére vonatkozva mondja, hogy a másik még egészséges szem a beteg szemnek kivevése (extirpatio bulbi) által megtartható. Idézi *Mautner* állítását, hogy az egészséges szem sympathicus megbetegedésének oka a sugárkészülékben (Ciliarapparat) fekszik.

Bl. még a *Vogel* tnr által jelzett legfontosabb kór-tüneteket sorolja fel, melyek a havi vakságnál észlelhetők; ezek: Mélyen fekvő, a szemürbe visszahúzódott (beesett) szemgolyó. A felső szemhéj s a pislogó hártya ránczosodása. A szemgolyó (Bulbus) sorvadása, s nyomás iránt magasabb érzékenysége. Nagy fényiszony a lob kiujulásánál. Az iris elszinesedése. Izzadmánygyülem a szemcsarnokokban s az átlátszó közegekben. Az edények kiduzzadása az iris körületén. A lencse ficzama és helyváltoztatása. Sáv és pontszerű szaruhártya foltok s elhomályosodások. Végre az ideghártya leválása a nagy fokú ideg- és edényhártya lob következtében, s izzadványnak közérakodása folytán.

— y. —

A kutya agyának kórtanára vonatkozólag a veszettségnél.

Dr. Csokor J. (a bécsi állatorvosi intézet adjunktus) vonatkozva *Weller* Otto tnr egyik értekezésére, melyben némely azelőtt még le nem irt észleletet közöl a veszettségben szenvedett kutyák agyáról, különösen pedig sajátságos, az agy kisebb edényein és capillarisain tapadó, halvány-aransárga színezetű zsrtestecseket, mint a veszettségnél kórisme fontosságút emelvén ki, oda nyilatkozik, hogy ő (dr. Csokor) már hosszabb időn át, elegendő anyaggal rendelkezve, ugyanezen tárggyal foglalkozik s szintén észlelte a veszettségnél ama sajátságos zsrtestecseket s folyton feltalálja azokat. De midőn ezen észlelet ellenőrzése czéljából más ebagyakat is vizsgált volna, ugyanoly zsrtestecseket *öreg* egészséges kutyáknál is (melyek kiirtás végett hozattak be) talált fel s ugyanoly jellegző modorban, mint a veszettségnél.

Csokor J. tr. tehát még távol sem fejezvéen ugyan be ez irányú vizsgálatait, kiemeli, hogy az agyedényeken tapadó ama zsrtestecsek, melyeket ő festeny előképleteinek tekint, részben elvesztik pathognomicus értéküket. (Monatschr. d. Ver. J. Th.)

— y. —

A hátsó üres visszér lekötésének hatása az epe elválasztására.

Picard szerént a hátsó üres visszér teljes lekötéséből származó az epe elválasztásra hatásos eredmények a következők:

Élő kutyán tétetvén a lekötés, s az gyorsan megöletvén, az epe elválasztás megszűnését tapasztalták. Hasonló tényt tapasztal *P.* a vesevisszér lekötése után. A hátsó üres visszér lekötése a máj- és valamennyi az üres visszér által táplált zsiger nagy fokú vérbőségét eredményezi, miből azon következtetés vonható, hogy a vérnyomás növekedése valamely mirigyben csak akkor föltételezi az elválasztás növekedését, ha az tetemes gyorsasággal azaz a vérnek gyors és bőséges megújulásával történik. (Revue f. Th.)

— y. —

Mégnin búvárlatai a taenia felől.

Nevezett tudós (a párisi tud. akademia marc. 22. ülésén) kifejté, hogy egy a fegyverzett, mint a fegyver

nélküli állapota a taeniának nem egyéb, mint az élődi két különböző életkora vagyis fejlődési szaka. Bizonyítja továbbá, hogy még egy harmadik szintoly állandóan, mint az előbbieket fellépő szaka, állapota van, mely azokra rendszeresen következni szokott, t. i. a fejtelenség állapot. — *M.* vizsgálódásai szerint ugyanis a fej, melyet eddig a parazita egyed életére nélkülözhetlennek tartottak, nem egyéb mint átmeneti szerv s egy eszköze a szaporodásnak, melylyel a természet épen ezen csoportját az élődiéknek gazdagon ellátta. Tényleg a fej gyűrűket termel a peték megéréseig; aztán elvesz, miután előbb már horgait és szívókáit elveszté; de a gyűrűk tovább növekednek, ivarszerveket kapnak, megtelnek petékkel s végre leválnak az utolsóig. Így van az élődi végezete. — Ebből tehát az következik, hogy a taeniának a horgok jelenlétére vagy hiányozására fektetett fajkülömböztetése téves.

(Monatschr. f. Th.)

— y. —

A nyírrák kezeléséhez.

Ezen bajt *Deneubourg* saját módja szerint kezeli, melyet a legegyszerűbbnek s legjobbnak tart. Eljárása a következő: kénsavas és eczetsavas rézből egyenlő mennyiséget annyi kátránnyal elegyít, míg tészta tömeget nyer. — Miután a beteg végtagot kellőleg előkészíté, az elvált szarurészeket a talp- s a falról óvatosan eltávolítá, a netán jelenlevő kinövéseket elmetszé, tehát a beteg részek egészen szabadon fekszenek s a patkó is fel van verve, — a fentemlített szert keskeny fa-kés segítségével minden beteg rész fölé szétteríti, szétkeni, kóczpamatokat rak rá s az egésztest közepszerű keménységű bádoggal fedővel fedé, a melyet a két utolsó patkószeg egyenletesen rögzítve s gyengén leszorítva tart. A fődél levételére, mi a kötés megújításakor mindenkor szükséges, ama két utolsó szeg kihúzandó. — Míg a bántalom előhalad, a kötetést minden nap vagy másod naponként meg kell újítani. A patkót mindig le kell venni, hogy a szükséges műtételeknél ne akadályozzon; később, ha a baj már nem terjed, fennhagyható az.

Már nehányszori bekötés után némely kiváló helyen a szaru rendes kinézést nyer; de ezen szaru még kevés szilárdsággal bír, tehát könnyen leválasztható. Rendszeren húsz napi kezelés után az egész seb szarunemű réteggel van fedve s a tökéletes gyógyulást hinnők. De ez ne zavarjon, hanem folytassuk a bekötözést s az új képzett szarut egész kiterjedésében a szükséghez képest elég mélyen faragjuk ki s azon részeket, melyek alatt sajtszerű anyag gyülemlétt, teljesen távolítsuk el. Gyakran a baj 20—25 napi eredmény után néhány, néha szorosán körülírt pontra szorítkozva megállapodva marad. Ez esetben *D.* edző pépet használ, melyet oly módon készít, hogy kénsavat önt kristályodott u. n. calcinált timsóra. Ezen pasztával csak nehányszor alkalmaz kötetést.

A teljes gyógyuláshoz hat hét egész 3 hónap szükséges; s a kezelés tartama sokat függ az állat szervültségétől, a légköri viszonyoktól s a baj kiterjedésétől s tar-

tamától. — A bajnak oly igen félt kiújulását meggátlandó *D.* belsőleg vasgáliczot adagol s azt állítja, hogy e mellett nem tapasztalt visszaesést és gyorsabban is haladt a gyógyulás.

D. állítja, hogy ezen kezelési mód által mindig meggyógyítá a nyírrákot. (Anuales de med. véter. 1880.)

Ehhez *Strebel* a „Revuef. Th. u. Thz.”-ban azt jegyzi meg, hogy ő már az imént leírt módot sok éven át követi; de ámbár igen kedvezőnek mondja, még sem tartja area-numnak. Felemlíti továbbá, hogy a francia állatorvos *Felizet* minden esetét a nyirrothadásnak még a legidőtebbet is meggyógyítá kellő operatív eljárással s terpetin-olajjal.

— y. —

Különfélék.

Személyi hírek. *Froschauer* dr. lovag a bécsi állatorvosi tanintézetben id. adjunctussá lett kinevezve. — *Klingan H.* dr. Stajer-országi állatorvos az állatorvoslás és tenyésztés terén szerzett érdemeiért a Ferencz-József rend lovagkeresztjével lett díszítve. — *Herz K. O.* tnr a bajor kir. közp. állatorvosi intézetben Münchenben tanárrá neveztetett ki. Ezelőtt a természetrajzi tanok magántanára volt.

Pályázati hirdetés. A m. kir. álladalmi ménésintézeteknél rendszeresített hat ösztöndíjas állatorvos gyakorlonoki állomásra ezennel pályázat hirdettetik.

Feltételek:

1. A gyakorlati idő f. é. szeptember hó 1-én kezdődik és két évre terjed, — melynek első évében az állatorvos gyakorlonokok a mezőhegyesi, a második évben pedig felváltva a kisbéri és bábolnai m. kir. ménésintézetek állatkórodaiban lesznek alkalmazva.

2. A gyakorlatra felvett állatorvosok évenként 200 frtnyi ösztöndíjban fognak részesítettetni, s ezen évi összegből 180 frt tizenöt forintos havi részletekben fog az illetőknek kézbesítettetni, a fenmaradó 20 frt pedig első év végén az egyik intézetből a másikba leendő áthelyezés, a második év végén pedig a hazautazás költségei fedezésére fog kiszolgáltatni.

3. A gyakorlonokok egyszerű elhelyezéséről az intézetekben gondoskodva leendő, az étkezésre nézve pedig az intézeti tisztok és hivatalnokok részére biztositott kegyezményekben részesülnek.

4. A gyakorlonokok kötelezve lesznek magukat mindenben az intézeti rend és szokásokhoz alkalmazni, s e tekintetben az intézeti parancsnoknak, — tanulmányaik gyakorlása tekintetében pedig az intézeti főállatorvosnak teljes rendelkezése alatt fognak állani.

5. A két évi gyakorlatot végzett állatorvosok képességükről és viseletükről a ministeriumtól bizonyítványt fognak nyerni, azon felül pedig a jó bizonyítványt nyert egyének tisztai alkalmazás végett az illető hatóságok figyelmébe ajánlhatnak.

6. Ezen gyakornoki ösztöndíjakat csakis nőtlen, s azon okleveles állatorvosok nyerhetik el, kik a magyar korona tartományainak polgárai.

Felhivatnak ennél fogva mind azon szakvégzett növendékek, és esetleg már működő állatorvosok is, kik elméleti tanulmányaik után gyakorlati kiképezésükre az álladalmi ménesekben dúsán kínálkozó alkalmat felhasználni óhajtják, hogy ez irányú 50 kros bélyeggel ellátott folyamodványaikat tanulmányaikról s egyéb minősítvényükről szóló bizonyítványaikkal felszerelve legfeljebb f. é. augusztus hó 1-ig ezen m. kir. ministeriumhoz benyujtsák.

Budapest, 1880. május hó 16-án.

A földmivelés-, ipar- és keresk. m. kir. min.

Pályázatok. Az olasz mailandi tudományos és irodalmi kir. intézet két kérdést tűzött ki megoldásra u. m.

1. „A gerj (miasma) és ragály (contagium) lényege” felett; erre 1881. évi május 31-dike a határidő. A jutalom 1500 Lira és egy 500 Lira értékű érem.

2. „Kísérletek által bebizonyítása annak, vajjon a viziszonyt előidéző anyag virulens (mérge) hatány-e (princip) vagy pedig szerves (lyssisch) csír-e.” Erre az 1882. évi február 28-dika a határnap s a jutalom 6000 Lira.

(M. f. Th.)

Festetics Pál gróf — mint a Vadász és Versenylap írja — telivér anyakanczáit eladta a magyar kormánynak s ily módon Florican, Miss Ellis, Csillag, Bimbó és Erzsi nem kerültek — a mitől tartottunk — külföldre. Ugyane kézbe került Nádasdy gróf Elsbeth és Babérja. Kisbéren a kanczák létszámát 24 darabban akarja a kormány fenntartani, melyekből 12 belföldi és 12 importált fog lenni.

A Moldva-Oláhország és Szerbiával szemben fennálló szoros határzár részbeni megszüntetése tárgyában a földmivelési minister a m. kir. vesztegintézetekhez, illetőleg Pancsova szab. kir. város, Temes-, Krassómege közönségéhez és az orsovai vesztegintézethez, f. é. május hó 22-én, 9736. sz. a. a következő rendeletet intézte: Jóllehet, hogy Moldva-Oláhország és Szerbia területe ez idő szerint teljesen vészmentes, mindazonáltal az ezekkel szemben fennálló szoros határzárt elővigyázat szempontjából jelenleg egészen meg nem szüntethetvén, a moldva-oláhországi és szerbiai határzárakra vonatkozó 1877. évi 21133., illetőleg 23939. sz. a. kelt itteni rendeleteknek hatályon kívül helyezése mellett, a kereskedelem érdekében következő könnyítéseket engedélyezem, és pedig: Moldva-Oláhországból az 1874. évi XX. t. cz. 12. §-ában felsorolt cikkek a vesztegintézeteken át, az e tekintetben fennálló szabályok értelmében akadálytalanul beszállíthatók; továbbá behozhatók juhok a II.§-ban meghatározott módon 24 órasi veszteglés mellett. Szerbiából származó, a hivatolt törvényezikk 3-ik §-ában felsorolt cikkek Szörény megyé-

ben Orsován, az ottani vesztegintézeten át, Krassóban Belobreszkán, Temesben Baziáson és Kubinon, végre Pancsova th. j. felruházott városban felállított belépti állomásokon át, szervezett határszéli szemlélő bizottságok közbejöttével, az 1064/75. számú végrehajtó rendelet 3. §-ában előirt módon akadálytalanul beszállíthatók. Továbbá az orsovai vesztegintézeten át Szerbiából juhok is hozhatók be 24 órasi veszteglés mellett, a többi belépti állomáson azonban juhok be nem bocsáthatók. Végre szarvasmarhák behozatala Romániából, mint Szerbiából továbbra is tiltva marad és azokra nézve a szoros határzár továbbra is fenntartatik. (G. L.)

Pasteur a tyúkok cholérájáról közöl egy idő óta egyetmást a párisi orvosi akademiában. Az állítja ugyanis, hogy a tyúkok choléráját *microscopicus* élődi okozza, — hogy ezen bajnak van oly hígított mérge, mely egyszer vagy többször beojtva, megmenti az egyedtet a halálos bajtól, ha később fertőzve lett is. A dolog érdekes, kérdés csak az, mennyire terjed és mekkora ez az immunitás, melyet a cholera hígított mérgeének beojtása az állatoknak uyújt; szerénte a beojtás különbözőleg hat a tyúkoknál; van a mely egyszeri beojtás után a cholera legerősebb mérgeére sem reagál többé, van melyet kétszer, háromszor is 'be kell ojtani. — Ha tehát sikerülni fog a cholera hígított mérgeének beojtása által elérni azt, hogy a halálos cholera mérge az állatban meg nem fogamzik, akkor el lehet majd érni, hogy a cholera teljesen ki is vész. (Gy.)

-y-

Irodalom. Állatorvosi tanintézetünk jeles tanára dr. *Thanhoffer Lajos*, ki a szövettan terén nemcsak hazánk tudósai között, hanem a messze külföldön is szép és alapos hírnévre emelkedett fáradhatlan búvárlatai és munkássága által, a német szakirodalmat igen becses művel gazdagítá. A mű, melynek czime „*Das Mikroskop und seine Anwendung. Ein Leitfaden der allgemeinen mikroskopischen Technik für Aerzte und Studierende. Stuttgart. Verlag von Ferd. Enke. 1880.*” tekintve eléje tűzött célját, valóban hézagot pótol az ámbár igen nagy ez irányú szakirodalomban. Hézagot pótol, mert sok új és sok olyan feltalálható benne, a mi eddig csak elszórtan egyes idegen nyelvű időszaki iratokban lett közölve. A fent megnevezett mű mindezeket a tudomány legújabb napjaiig magában foglalja, s a ki csak némileg is tájékozott e téren, el fogja ösmerni e mű érdemét. Különösen emeli még a munkát az, hogy minden kezelési eljárás, a kis részletességig *rajzok* által van feltüntetve; s le vannak képelve oly eszközök is, melyeknek rajza még eddig egy hasonló műben sem található. A rajzokat illetőleg ki kell emelnünk, hogy azokat egytől-egyig maga a tanár-szerző rajzolta fára s a legtöbbet természet után. A rajzokról el lehet mondani, hogy művésziek. A munka végén függelékül csatolva találjuk pedig, a mi azt kiváltképen a gyakorló orvosnak épúgy, mint a tanulóknak megbecsülhetetlenné te-

szi t. i. egy táblázatot, mely betűrendben mutatja a górcsői vizsgálatokhoz szükséges vegyszereket, festő- és impregnáló-szereket, az elzáró- és beágyalási anyagokat. Ezen függelék első rovatában található : *a reagens és első ajánlójának neve s az oldat tömörsége*; a másodikban: *a későbbi ajánló neve*; a harmadikban : *a benne vizsgálható szövetek adatnak élénk*; a negyedik rovatban pedig: *megjegyzések a kezelést illetőleg*.

Felesleges volna tehát e munkát, mely önnönmagát ily előnyökkel ajánlja, még különösen is ajánlani. — „Csak az kár, hogy németül van írva”, fogják sokan mondani. Azért adtuk ily terjedelmes megemlést e *német* műnek, hogy annál alaposabban megörvendeztessük a szakértársakat ama biztosítással, hogy az talán magyar nyelven is meg fog jelenni. Kapható a mű minden könyvkereskedőnél s ára csak 3 frt.

— y —

A színes üvegeken át bocsátott fénysugarak hatása az emberi szervezet anyagforgalmára. Már régibb idő óta ismeretes azon hatás, melyet a különböző színű fénysugarak világossága képez a növényéletre és a kisebb állatok tengéleti működésére. Ebből kifolyólag Pott és Schnir kísérlet alá vették a nagyobb állatok szervezetét és a termelt szénsavat vették alapul az anyagforgalom élénkségének vagy lassúságának meghatározásánál ugyanazon körülmények között 100 gramm testsúlyra számítva 6 óra lefolyása alatt. Az eredmény ép oly szembeeszkő, mint egyuttal fontos azon eljárás gyógytani értékére. Szétszórt napvilág mellett a kiválasztott szénsav volt 3-783 Ibolya színű üvegen át bocsátott világosság mellett 4-165 Veres „ „ „ „ „ 4-476 Tejfehér „ „ „ „ „ 7-703 Kék „ „ „ „ „ 5-878 Zöld „ „ „ „ „ 6-165 Sárga „ „ „ „ „ 8-378

Ha nem is hiszszük, hogy az emberi szervezet ugyanily nagy változásokat mutasson a különböző fénysugarak behatása alatt, de mindenesetre jogos azon hitünk, hogy itt is lényeges emelkedése a tengéletnek lesz tapasztalható, miért is ezen irányban a további vizsgálatok és tapasztalatok iránt nagy érdeklődéssel tekintünk.

(Gy.)

Ascaris bovis által okozott egy szopós borjú elhullását közli *Decamps*. Bemetszvéen ugyanis az elhullott borjú belét, nagy halmaz *Ascaris bovis*-t talált, mely mintegy 15 liternyi lehetett. E mellett sem átfűrődása valamely résznek, sem egyéb feltűnő sérülés nem volt jelen. A borjú életében e mennyisége az ascarisnak nagy felfúvódást, alig észrevehető légzést, majd nem érezhető érlökést, pupilla kitégüldést, hideg vétagokat, rosz szagú leheletet s ásitáshoz hasonló állmozságokat idézett elő.

(Revue véter. Toulouse.)

Értesítés a keleti marhavész állásáról s egyéb ragályos és járványos állati betegségekről, folyó évi május hó 15-től 22-ig.

1. Magyarország területe vészmentes.
2. Horvát-Szlavonországban kiűtött a marhavész a károlyvárosi alispánság területén Prilisce nevű községben,
3. A horvát-szlavon katonai határörvidéken kiűtött a marhavész az ogulin-szluini kerület Otok és Ostaria nevű községeiben.
4. Beérkezett távirati jelentés szerint Fiumében és vidékén az állategészségügyi állapot teljesen kielégítő.

A magyarországi hasznos háziállatok közt uralgó ragályos és járványos betegségek rovatos kimutatása:

Megye	Község	Az állatok faja és darabjainak száma	A kór megnevezése	Elhullott vagy gyógykezeltek
Ahائي	A -Mishve	1 db ló	takonykór	kiirtott
Alsó-Fehér Baranya	Alvincz	1 .. sz.marha	lépfene	elhullott
	Romonva	2 .. ló	takonykór	kiirtott
Bács-Bodrog	Dunaszekcső	1
	Kula	1
	Borsod	1
	Katvinár	1
Bihar	Bresztovác	1
	Torda	22	rühkór	gyógvk.
	Kiskér	1
	Almamező	2
	Pecze-Szt.-M.	1
	Bontó	2
	Zsáka	6
	Csökmő	5
	Henczida	7
	Szt.-Pétersz.	4
Csik	Homorog	2 .. sz.marha	lépfene	elhullott
	Gvergvó-Alf.	1 .. ló	takonykór	kiirtott
Csongrád	Mágozs	3
Fehér	Kápolnév	1 .. sz.marha	lépfene	elhullott
Fogarás	Alsó-Venicze	1
Gvőr	Nvulfalu	1 .. ló	takonykór	kiirtott
	Téth-Szentk.	1
	..	1	rühkór	..
J.-N.-K.-Sz. Nagy-Küküllő	Jász-Kisér	1 .. sz.marha	lépfene	elhullott
	Dános	1 .. ló	takonykór	kiirtott
	Vesszód	2
P.-P.-S.-K.-K.	Budapest	6	rühkór	gyógvk.
	..	2	takonykór	kiirtott
Sopron	Csorna	3
Torontál	Dinvás	24 ..	lépfene	elhullott
Vas	Gvőrvár	1 .. sz.marha
Veszprém	Öskü	8 .. ló	rühkór	gyógvk.
	Eéde	1	takonykór	kiirtott
Zemplén	Devecser	1
	Tokai	1

Jegyzet. I. A ragályos és járványos állati betegségekre vonatkozólag az 1859. évi 32592. sz. belügyministeri szabályrendelet megfelelő §§-ai alkalmazatnak.

II. A keleti marhavész kivételével azon ragályos és járványos betegségek, a melyek a mult heti kimutatásban benforgallattak és ezen értesítésben elő nem fordulnak, megszünteknek tekintendők.

5. Az osztrák tartományok közül Dalmáciában uralgó a marhavész a sinji kerület Dabar nevű községében.

Kelt Budapesten, 1880. évi május hó 22-én.
14.91. sz. *A földmivelés-, ipar és kereskedelemügyi m. kir. ministerium állategészségrendőri osztálya.*